

ХАБЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Кэрэ зүйгэтигээр

МЕЛОДИСТ ИККИС ДИСКЭТЭ СҮРЭХТЭННЭ

Бу киңә Александрга
эйвәс эвәрдәләрин эгзәри.

үтүө тыштарын анаары дорт-
торо, биір дойдулаахтара,
үлүүсүт айар талааннара,
биіріз торообуттара уонча чу-
гас дьэсө-сэргэтэ кэлэн ыал-
дыттаатылар.

Александр улуустаагы мелодистар түмсүүлөрин актыыбынай чыгызынсыз буолар. Ол курдук, номноу байытын суолун тобулбут мелодист "Дьоллоох буол куруутун олоххор" дигэн бастакы диска-тын 2006 сыллаахха тахсыбыта, ырыаларын хомуурунньуга бачааттамын. Александр Иванов араас таһымнаах конкурстарга сэттимин быспакка кыттарын олус андох дипломнар, сертификатар да тоһулууллар.

Бу иstieg мизгэ Александр
биигэ үөрэмийг үлээнмэх-
тэрин уонна учуутала, днэ
кэргэн чугас дотор Варвара
Дмитриевна Попова иstieg
эгүрдэлэригтэн сагалатна.
Мелодист биигэ төрөөбүттэ-
ра, чугас аймахтара Сааха
маллабын мүн хаан да

мунгатыйбатын, малдыг
күүсгээх санаалаарын
туһунан олус уяадыһан туран
этгилэр, ойлорун, баярагта-
рын, ухуйдарын кыгта тэнгэ
кнш үөрүүтүн үлэлэһинилэр.
Бу кнһэ ыгтылларыгар, дэ-
кэ тахсарыгар сүрүн
өйбүлүнэн улуустаагы мило-
дистар ассоциацияларын
түмсүүтэ буслар. Дэкэ тахса-
рыгар сүүрбүт-көшүт, көп-
сэппит-ипсэппит кнһинэн
председатель Петр Петрович
Слеснев уонна манньк кэрэ
кнһэ ыгтылларыгар, тэ-
рэһин боппууруостарыгар
үлэлэспит солбуйааччы пред-
седатель Елена Васильевна
Чепалова уолларыгар, биир
идэлэхтэринигэр сылаас тыл-
ларын аһагылар.

Бу нэгдэх долгуулаах
уонга сүрүн чыгчаал түгэи
нэн удуус мөлдидистаа кул
турада кылларэр кылаатта
рын ийин аан бастакынан
мохтооммут түгэсэ ийиллэр
"Айар кут" бэлэни Алек
сандра ылар чыксыа түгэсбэтэ

буулла, В.В.Дарамаза эсэлтэй-
эн онорбут үрүүн кэмүстан ку-
туллубут кэрэ бализ айар кут-
таах сардык мелодист
түөлүгүтөр аан бастагынан ки-
лидирбэтэ инникитин ассоци-
ация түмүсүлүлэх уонна айы-
ныылаах үлэтин үгүө балиэтэ
буолюо диил кэли эрөөр.

Салгыг үөрүүлэх бйһыгга-майгга Александр төрөөбүт дойдугуттан "Болугур нэһилиэг" МТ дааһалта-ыгтан бөрөстэбилтэйлэр уоһна иккис дойдугуттан Дирингтэн айаркугтаах мелодистар калэн истиг эүрүдэлэрин эгиллэр, алгыстарын анаагылаа.

Бу кизлэз ырыа дигэтэххэ ырыа бөгө ыллалланна, ырыаһыт дигэтэххэ ырыаһыт бөгө ыллаата. Ол курдук, баянист, старшай учуутал, "Играй, гармонь!" Бүтүн Россиятаары баянистар обществоларын чилиэнэ Ирина Попова, Томско улууһунтан кийит буолан сүткөн жалбит культура туйгунна. Маата-Алданнааһы кыл-

тура кишини директора Елена Степанова. Мындарайы изилисий Далбар Хогуттары айылгылаах ансамбли интернат-оскула ветераннарын "Сыккыс" ансамбля, банкетнай саала хаһайына Константин Горохов, эдэр мелодист Ньургун Лукин, Александр баян алыбар уерогитт убайа Иван Абрамов, поэт Василий Петров - Айыл, ССРС культуратын туйгуна Афанасий Аммосов - Күндүт Маман, баянист, ырыаһыт Владимир Габьшев - Чыһма, бийлыты дыйлаахха элбөх күүрөхтөргө кыткан лауреат, Гран-При хаһайката буолбут Марианна Макарова - Барахсаана ода ырыаны ыммы гыммыт үгүс кыһа ыалдыгытара музыкальной болхотарин ууннулар.

Мария ФЕДОРОВА,
улуустаагы культура
управлениетин
иниитинэрэр-методическэй
күннүн специалиһа

2011 – Тыя хаһаайыстыбатын сыла

"АС-ҮӨЛ-2011" БЫЫСТАПКА-ДЪААРБАҢКАБА

Балагдан ийгэн 25--26 күнээрхэр
Дьокүүсэиэй куоратка үтэс буолбут
"Ас-үөл-2011" быыстапка-дьяар-
бапка буолла.

Выйлыгы дьаарбанга уратытынан республикабыт киин куоратыгар буолбут Духуобунас форумун чэрчитинэн ыгыттылыгыта буолар. Аны бу кэмизт "Сайсары" рынок тэриллибитэ 15 сылын туолуутугар аналаах дьаһаллар ыгыттыла тураллар. Рынок тас өттүгэр павильоннарга атына-эргизэ, ширдэ быыстапка буолла. Тыа хаһаайыстыбатыгар туттуллар араа өбүрүдөннөлөр, техникалар туурорулунулар.

Дыарбанкага Саха Республика-
тын Правительствотын председателэ
Галина Дагчикова, Саха Республика-
тын Тыл хаһаайыстыбатыр уонна
ас-уөл политикаларын министерство-
тун министро Иван Слепцов кытты-
ны ыһылар. Духуобунас форуму
үлэли туарынан уонна дыарбанка
аһыллыбытынан эвэрдаластылар, кэ-
рийэн көрөн сибидили билистилэр,
тыл хаһаайыстыбатын үлэлэригэр
сыллата олохтоһор граннары, дыар-
банка түмүгүнэн номинациялары
туттардылар.

Бийнги улуусут бу дээрбанка-
быыстанкага олус ситиһиилээхтик
кытынна. Кыттааччылары улуус-

таары тыха хаһаайыстыбатын управ-
лениетын начальнига А. С. Филатов,
кылаабынай зоотехник Н. М. Адамов
уонна бааһынай хаһаайыстыбалар
ассоциацияларын председатели М. М.
Саввина төрөйдөн, салайан иддэ сы-
рыттылар.

Саха Республикатын Государственной биримизийэтин лауреата М. П. Михайлов салайар "Комплекс" бөөһүннэй хаһаайыстыбата 300 тыһ солк суумалаах СР Президиеннэ грантынан, П. М. Васильев аатынан Соловьев орто оскуолата (директор С. И. Собаккин) 300 тыһ солк. Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын грантынан нагараадаланылар.

Онгорон тахаарар (переработкалыыр) хаааыйыстыбаларга СР тыватын хаааыйыстыбатын үтүөлээх үлэһиге А. Т. Нолонидын генеральный директордаах "Чурапчы" ТХИП "Эти переработкалааһын баһын тэрилтэте" номинацияда бастакы степенээх диглөөм уонна герфорд боруоданан "Баһын эт боруодата" номинация хаааыйынарарынан буолла.

Бааһынай хаһаайыстыбаларга РФ үтүөлээх фермерэ С. В. Федоров салайааччылаах "Бэекэ" бааһынай хаһаайыстыба (Мырыла) бастакы степеннээх дипломунан наараадалаана. Кыяаларга 30 тыһ. солк сертификат туттарынына.

Чааһыйай хаһааһыстыба-
ларга Алар нэһилиэтигэн Ана-
Анастасия, Егор Сивцевтор "Ба-
стын дия көргөн хаһааһыстыба"
номинацияга бастагы степеннээх
дипломунан, 10 тыһ солк харчынан
ыһааралланылар.

Агрооскулаарга Соловьев орто оскулаата иккис степеннээх диплом хаһаайышыннан бусман, албох функциялаах ивэттиг принциптар туттулар.

Улуу бөлөгөһаһа ийдэ кыриэт араас аһа-үөлэ, оһуруот аһа, этэ атыһа хаһаратыһа барда. "Сайсары" рыноктыһын киккэлэһэ турар Комсомольскай болуоссакка дьаарбантэһэ

кыгтыбыт республика бааһынай хаһаайыстыбаларыттан сүүмүрдөмүт ырыалыгтар коңсердарга буулла. Итиниз билии улуустан Одьулуунтан "Комплекс" бааһынай хаһаайыстыба чилинээ Анатолий Ефремов, Мырылаттан Елена Нелакирова, Алараттан Егор Сивцев ырыалара дьон-сөгөз биһимэйдилэн ылла.

Байдалыг даарбангайр Соловьев нэвчилэгт олус тэрэхиинээхтнх, оо-
хуолата кытары зирээр кыттыбытын
бэлэгтнр наада. 2010 сыл түмүгүнэн
тыа хаһаайыстыбатын салаалыгар
сыл багтын баһылыга номинатия
хаһаайыһынан буолбут В. И. Иллари-
онов дыһун-сэргэтнэн түмэн, кээлүлөө

Анастасия, Егор Силуцетэр

бойго э идьэ сырыгга. Нэһилиэк дьаһалтатын тэя хаһаайыстыбатыгар специалистара В. И. Борисов (Хай-ахсыт), Д. А. Иванов (Мырыла), П. Ф. Синцева (Алааир) бу дьаарбанкага бойбаларын нэһиликтэстэриг дионо кыттыкчыларыгар улахан көмөнү оҕордулар.

Кылайылаахтары эвэрдэлинибэт,
үлэлэригэр өссө үрдүк сифинилэри
баарыбыт.

Алексей СЛЕПЦОВ

СИА СОНУННАРА

ЭДЭР ГВАРДЕЕЦТАР АКЦИЯ ҮЫТТЫДАР

РФ Москвада "Бириккнл Россия" адэр гвардеецгара бензин сыаната үрдзэливиш утары акция ыыгтылар. Бу туһунан баларан ыбын 28 күнүгэр ЕРКУ ийигиннэрэ. Бу күн акция кыттааччылара нефть хамтааныгытын дьэтин таһыгар муһуннулар. Бу ийиниз "Эдэр гвардия" чилиэниэрэ суоллар дьарга анал стикердары түнээшпитгэрэ. Барыга 50 тыһ. стикеры түнээшпитгэр. Манньык акциялар дойду атын да реги оннарыгар ыыгыллаллар. Ол курдук, акция кыттааччылара бензин сыаната 20-30% түһэригэр уонна онтон ыла сыанга халбантаабакка биридик турарыгар баҕараллар.

УЧУУТАЛЛАРГА АНАЛЛААХ ИККИ БЫРАЙЫАК

ДЮКУУСКОЙ Дойду премьер-министра В.В.Путин көбүлэбининэн, регионнарда партия бырайыактара олохтоолор. Билингви кэмгэ бу бырайыактары олоххо киллэрини механизмнар толкуйданаллар. Бу туһунан республика вице-президенти Д.Глушко үөрэх зыгъын үлэһиттерин кытта көрсүһүүтүгэр кэпсээтэ. Холобур, "Учительский дом" диян бырайыак көнүгө үөрэх зыгъын үлэһиттер дмз туттуохтарын сеп. Онуоха учууталлар кооперативка кириллэр, оччолуна кинилэргэ дмз тутталларыгар аһаан учаастак көрүллэр. Иккис бырайыак "Эдэр учууталларга ипотека" диян ааттаах. Бу бырайыакка 35-гэр дмзир савастаах эдэр учууталлар, үөрэхтэрин сана бүтүрбүт дмн, аспираннар уонна учуутал идэттэр үөрөнөр 4-5 куурус усту-дмуннар кытгытаһарын сеп. Кинилэр дмз ыалларыгар чопчоттиллах усулуобуйада кредит бэриллэр (8,5%), дмз бастакы төлөбүрү (первоначальный взнос) - 10%-тап улахаана суох буолар, маны таһынан программада кнннрэгэ учуутал хамнаһа учуоттамма. Бырайыактар хайдах олоххо кнннрэлэрин туһунан болтуруска үөрэх зыгъын үлэһиттэр бэйэлэрин санааларын үлэсттиэхтэрин, чопчу этэллэри кннннрэлэригэр сеп.

АРАСКЫ БУОЛАН ХАС БИИРДИИ СҮРЭХХЭ ТЫЛЫННЫН!

"ИИТКИ" БЫЫСТАПКА
ТУУУАГЭТЭ

Баларын ийини 24 күнүттүн "Туймаада" стадионун кириш кыргычтар "ИТИИ" диген аатынан университеттин интерактивнай быылыгына үлгүн сарылаата. Маани духубунай баайы интэрэр бары тэрияталар турдулар. Он күрдүк, аарыма улахан балыаскаларга киизини медалдарга хаа да күнү быһа кордорулунулур, ону таһынан бары театрдар, музейдар, үөрэ кыһалара интэргэ-үөрэтинг сыһыаннаах былырды да, аныгы да экспонаттарын, аныгылыгы технологияларын киизин көрүүгө таһардылар. Холубур, Саха өстөдөтүн театрны түһүлүттөрү модельер Андрей Зыков ырыаһыттарга анаан айбыт тугастара, ырыаһыт Сахаайа быысанкалара, Кыталы Куо оңурунан онгоһуктара туруоруллубуттар, сулуустар ийини баттааһыннаах хаартыскаларын, ырыаларын дискэлэрини атыгыт тэриһибит. Хомус музейын түһүлүтүн көрөсөбиллээх экспозициянан Эднэй Дора алтыһын интэрбитаарыма хомус буолар. Хотугулуу-Илиннги Федеральнай университет саага композиторнай технологиялары биһигиһиниэрда. Биһиги улууспут дьэстэтиһитин Одьулууннаагы "Иэйэхсит" түмөсү салайааччыга АН Григорьева ийизини-саралаан ийизэ сырытта. Маастардары улуустарынан бэйэр сиргэ түмүккэ, дьарыктарынан наардаан аарам-тарам турурубуттар. Быһыттан М.Л. Колесова (Одьулуун), Е.Е. Захарова (Мугудай), О.Е. Седалищева (Одьулуун) сипиттэн, кытан онгоһуктара, Сылантан төрүтүтэх Чурапчыгаары физкультура институтун үлэһитэ А.С. Слепцова сахалыы тааһаста, М.А. Лукошова (Диринг) сахалыы сувеһирдара, А.А. Филиппова (Диринг) сахалыы аһаула доһуһунаах көстүүтү биэрдир. Алина Слепцова сахалыы таһага республика аатырбыт-сураһыбыт модельердарын үлэһитин кытта бэйэр түһүлүтү турар үрдүк чыэскэ тиаста. Быыстакканы үтүс ийин көрдө. Дьон өссө кэллэрин халаан таһыныга бөрү мэхэйдэтэ.

Экспозиция Алексей аатынан Норуот айымныгыттын дьэтитэр ыгытыһыбыт маастардар төгүрүк остуолларыгар дьон-норуот Чурапчыла кытан, сипитин оноруу маастарыһыбата үрдүк таһыма тийбитин бэлиэтэтитэр. Вүтүтү күннэ биһиги улууска И "Республика норуотун маастара" ааттаа доһоһуктут. Бу төгүрүк осту

Республика нурустун маастардара
А.Н. Гонгорьева, К.К. Колесов.

Батааран ыйыт 24-27 күндүрүлөр Д.Окууевдун куоратка Духубулунне форуму ачтылыны, республика ичин куораттан бары аратта бу тэрэбинини хабардан үгөрүтө. Саха сирин улуууттарыттан 1250 делегат, Россия куораттарыттан, омул дойдунарыттан кэлбит 22 бочултуктаах тыа калат түөрт күн устата араас таһыннаах дьаһалларга сырытталар. Туурун улууһуттан баһытты: С.И.Окуеве салгыаччылаах 16 кыһыкках делегация баран калгыкына улан кэллэ. Ону таһынан улуу олохун килсирбис астапкаларга элбик ахсааһынах бипр дойдуннахтарбыт кытылыналар. Делегация састаабыгар хабаргыттан эки килсирбисит, үгүс тэрэбиниллөрү сырыттылар.

олон зохиолчдын Клим Конфессвич Колесов усандаа Анна Николевна Григорьева санааг олонхуулдуг "Республика нуруутун маастара" бэлэвчлэн үрдүг сүндэнгэн тугтгалар. Онгон биэр дийдүүлэхтэртэртэн ис сүрэхилэртэн аргадлаагилт!

АЛТЫС БАҒА СЫЛААНЫН!

Иккис: күн бары делегаттар программа бичирыгынан куужат

Английский Флоренс формирует культуру и искусство

бары Арчы, тагара дыктары-
гэр, храмырлар, мечетторигэр
ыттылар сизгэ-туомга сы-
рыттылар. Ийиги Арчы дыз-
татор улуу алысчыт Афанасий
Федоров түс бойзот алытын
ылыбыт, арчынаанын ас-
тыбыт. Туомга Тыаттан
ыгырыллыбыт ыалдыттар
сырыттылар.

ХИЙНЭНИ УСТААЧЧЫЛАР
— КӨРСҮҮҮЛЭРЭ —

Бу күн эбизэттэн кэлбэ бары араас тэрээһиннэринэн сылдьан үлэлэттибит. Мин ИА.Ойуунускай аатынан Саха Государственный академический театрыгар ытыллыбыт "Якутия - северо-восточный вектор российской кинематографии" диэ түгүрүк остуолга сырыттык. Консептцион сахаттан бастаагы эйэлэ режиссера, СР кинематографистарын Союзтарын председателин солбуһааччы Алексей Романов салайан ылгыт. Манна "СТВ" эйэлэ компаниятын салайааччыта, продюсер Сергей Сельянов, звукорежиссер, Санкт-Петербургаагы университет профессора Алмаклер Гасан-Заде, эйэлэ кэриэти, Россия киинэ критиктэрин билидиллэрин бириэмэйдэтин лауреаты Сергей Авишкин уода ыһгырыстаах ылдыгыттар кыттылыны ыллылар. Бу түгүрүк остуолга Саха сиритэр киинэ искусствотыгар үлэлэтэр бары режиссердар, продюсердар, артыыстар олус актыыбандый кыттылыны ыллылар. Ылдыгыттар саха киинэ азиатскай киинэ саамай мунутуур чыгыаала буоларын, манна киинэ уһулуутутар өсктөөх площадка, олохтоох калр баарын, Саха сиритэр кинематография сокууна ыллылара наадатын бэлэттэттилэр. Түгүрүк остуол кыттылыахтара Саха сиритэр киинэ искусствоттэн сайдыытыгар Конференция салты үлэлэтэргэ, репликаагы кинематографиян Союзонун бырайыагыт оҕорорго, 2020 сылга "Россия киинэте" Бүтүн Россиятаагы форумна кыттарга бөлөмүнөннөү үлэтин

саралыларга быһаардылар. Тус байэм көөнүн устатчы, биллэр артыаас Аркадий Позинский кытта сценарей чааһылар үлэлэһэргэ субэланым тегүрүк остуолга кыттыым тигүмгэ суох бунуһага дьирдэр тигэх буолар.

ЧУРАПЧЫЛАР БЫЫСТАПКАНЫ
АСТЫЛАР

Бу күн 4-чактаан Саха наци-
ональной художественной му-
зейыгар "Раритеты Якутия" бы-
райыак илиинан аһыгыттар бары
улуустар ыһтар быһасталкаларын
саһалыр Чурапчы улуутун Ху-
дожественное наследа: Чурап-
чылык улуу быыстакатын
үөрүүдүк аһыл-
лыта буолла.
Манна искусство-
ны сөккөрөөччү-
лэри таһынан би-
ир дойдулаахтар-
быт, музей үлэти-
гэр кыһааттары

мур, улуууска үөрэхтээрин уюуна
художественнай ийишкестеби-
ни сайыннарына үлэстэспит
дын окулоро, сириндэ кытты-
нынылылар. Үөрүүдүк түтүн
"Дьэронтои" ор үлүү ансам-
блы окулоро астылар. Бу күн
СР Культурага уонна духобу-
най сайдыыга министрствотын
Махтал суруктары улуус
баһылыгыт охриалнай болту-
руостарга солбуйааччы
С.А.Саргыдаевка, А.А.Саввин
аатынан кыраайы үөрэтэр му-
зей үлэһигэ И.А.Постникова
уонна Чурапчытаагы "Мигил"
уһууаан сәбиэдиссәй
М.Н.Яковлевага туттарылын-
нылар. Художественнай музей
директора А.П.Бешнева бу ре-
спубликастаагы улахан быыс-
талканы Чурапчы улууһа
саадылыра мээрэре буолба-
тарда, олуоха улуус уран тар-
бахтаахтара эибэхтэр, саха но-
руотун дүүл кутуу бөлүгүн
сыйдыра сыгун тирэх чөлүстү-
тарын тоһоромон болуототто.
Итиннэ: оро көтөһүлүүдүк
тышлары кини музей салалты-
тын Махтал суруктарын тутта

БЛИЗНИКИ КЭМ ТЕРОЙА КИМИ?

Сырдатар айтар билигин
көм гөрогун уобараһа хайдах
буолуохтаагар кизин көпсөтү
СР Бөчөккө, телевидениени
уонна радионун бизниси депар-
тамент пресс-көпүгүгү буолла.
Маша чуулаан хаһыат, телеви-
дение үлэһиттэрэ кыггыһыны
ыһылар. Модератордарынан
"Саха сирэ" хаһыат редактора
Наталья Харлампьева, Культу-
ра министрствотун Дускубу-
наска департаментын саллааччыта
Ольга Харайбатова, су-
руйааччы Василий Васильев.
Харыскал уонна Алтай народ-
най суруйааччыта Вронтой Бед-
торов үлэһиттэр. Олус аайы
этот санаа испиһиһ. Олортон
бир бэйэм Харыскал элэтин
олус сөгүрдүм "Бэйэтин ому-
гун тылын билбэт кизин анар
кыһата суох көтөр көрүтэ".
"Араҥас пресса дускубунай из-
даниера күүрүһүт, юни дускубу"

Чурагчылар батыштыкларга
мөһнәт биргәндә — сәламәтлегеңнең сәламәтлегең.

нальный музейга бөлөктөрүн туттарышларына буолта. Ол курдук, баһылык С.И.Яковлев диэн эскеринин аатынган 19-с үйгөр билимгөт маастар өгөһүтү үлгү чоронун үтүө синааһан музейга бөлөктэргэ Ону тэнэ "Арчы" үрөтөр киини директора М.Н.Корякин Молдахын "Таксыбыт сардыга" колхөһүн үлэһиттэргэ тутта сылдыбытты быһыргы ыһааһынны бөлөк туттаран, музей үлэһиттэрин үрдүк махталларын ыһа. Виртуоз-хомусчут Е.М.Калачева дыкты көрө матыһалара бу үөрүүнү ситэһэн бириэстээ.

Надмала угата туруктаах быыстапка бастыг мѳѳтѳнѳнѳ саха мас халандара ылла. Мана таһынан А.А.Санин аатынан улуустарга тѳрѳабы уѳѳтѳр музей экспонаттара, ынгыуустар оҕоһуттара музей биѳр бастыг саалатын толору турдулар. Бу кѳрѳнѳ кѳрѳѳчүлѳр ортолоругар ПМРешетников терѳпүт кыллыа, искусствѳ дѳтѳлѳ Анза Решетникова, биллѳлѳк худуѳнууну устат Афанасий Муухалов, Афанасий Осинов, живописец Александра Иннокентьева - Бочкарева - Суурдалдыма, Мария Гуллема - Тууба, Опера ырыаһыттара Албина Борисова, Людмила Кузмина, Далан олукун артына Яна Висгоркина Яковлева уода бааллара биѳр дойдусаахтар кѳрсүһүүлѳрин сылытан, тѳрѳнѳн таһымын үрдѳтѳн биѳр да.

Лагерь сугмийаггиста Боксгун Белгоса

сайдарга улахан ис баайдаах. Төрөөбүт тыл бары нэрэтин билэргэ дьулуһуохха. Төрөөбүт тылын билэр кэһи бэйэтин соҕлох курдук санааһа суохтаах. Билигин, сахалар уонна алтаһыттар, түүр омук оригиналларабыл.

Бу төгүрүк остуолга ычма-хото кыгтыбылга уюна санна-тын аһарастык этэра, духуобу-нас туһунан толкуйдуура кийини үөрдөр.

• **ТУМУК**

Улуу 16 кийилээх делегациялар араас айыг баростыбын итэллэрэ киллээн, бары байыларын үлэлэринин, интэриэстэринин албыс ахсааннаах түгүрүк остоолоруга сырыттылар. Кинилэртэн хас биирдилэрэ духуобунас туһунан бигэ өйдөбүл интэринин кэлбиптэригэр сарыбахтаабын. Онуоха форум бахтээгэр күүн куустар үрдүкү турбуг сымдыкка тартыллыа. Кэрэни өйдүү сатааһын күүс улахан өйбүл буолла. Бу делегациялар дьыалаларыгар, дьылжургар тийээн интэриэст тыһылар Саха сиригэр, Чурапчы улуутугар духуобунас сайдыытыгар бигэ араскы буолан уурулдуор. Форум кыттыылаахтара сыл устата байыларын кыһаларын аарааччыларга тийэр дөллөрүгэр эргэтибит.

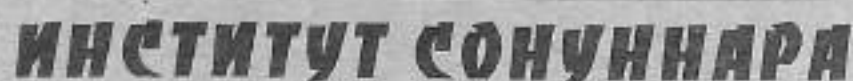
Оксана ТРОФИМОВА

[illegible]

Үөрэх-идэ-инникмкэскил

САНА ҮӨРЭХ ДЬЫЛЫН КӨРСӨ

Сардана ГОГОЛЕВА.

Чурапчылаагы, государственная физическая культура уонна спорт институтугар быһылты үөрэх ды-

Иккис сылын ыччаты кытары
үлөпүр салаар мантайгы курска
13 устудуон үөрэҥи саралаата.
Арыйах хонугунан түөрт устудуон
Екатеринбург куоракка бастагы

Президент Борис Ельцин аатынан Уралдаары государственной университет базатыгар ыктыллар "Ытыкты ыпта үлэни тэрийи" саалаа устудуохтарыан бүтүн Россиятаары фестивалларгар кыттылыны ытыахтара. Киинэлэри бу кафедра сыйадиссала Лия Михайловна Иванова салайаар. Номнуу бастакы түһүмэх түмүгүнэн Айылына Тимофеева (2-с курс) научнай дакылаата уопсай конкурсу баһан, фестивалга кыттарга ыгырыгы уонна үлэте ыстатыаа буолан бэлэктэнэн тахсарыгар сертификат бөһүлүннэ.

САҢАЛЫ КӨРҮҮНЭН, ЭДЭР ДИИ ЭРЧИМИНЭН

Олунньу айга тапталлаахтар күннөрүгэр "Айылы" Культура уонна духуобунас сайдыытын кини саалыгыгар "Сүрэх кэстэлэҥэ" дьон шоу-конкурс буолбутун өйдүүрүгүт буолуо.

Быйыл бийиһи улуустугутар, сыл да айы буоларын курдук, эдэр специалистар сарылы сүүрээни килтэрэ, айа-туһа, сайдыы туһунан үлэ-хамсы кэлбиттэро саарбаар суох. Күүрээниэх үлэттэн үөрүүнү савар, эдэр эрчиминэн күнүгэ үрдүккэ, сырдыкка таллар, инниги кэстэли салай-сар дьон бүтүн киллээхтэрин!

Оно тэрийээччилэртэн биһрдэстэринэн, туруорааччы-режиссер быйылынан Семен ЮГОВИЦЫН үлэлээбигэ. Бу бырайыак кини дипломнай үлэтин быйылынан сыаналаммыта.

Онон дипломун этэнгэ көмүскээн, үөрүүнү түмүктээн кини быйыл агырдых быйыттан "Айылы" культуура уонна духуобунай сайдыы киниэтэр режиссерунан үлэтин сарылаата.

Семен, сата сиринэн кимтэн кимнээхтин, хантан хааннаах

хэли саварээ эр.

Мин Сылган нэһиликтэнтэн төрүттээхпин. 2008 сыллаахха ГИПШария аатынан Сылган орто оскуолатын бүтэрээт, Дьукуус-кайдаары культуура колледжыгар режиссура кафедратыгар "Постановщик театралызо-ванных представлений" дьизэ идэрэ үөрэжэ кырбим.

Зодиактын баһыта: Күрүлгөн.

Собулүүр булүүдэтэ: сахалыы тотоойу ас, улаханньк сирэр булүүдэтэ дьон суох.

Собулүүр дьуһунэ: кыһыл.

Ордорор мууһааты: сахалыы роктан сарылаан барытын кэрэктэстэр.

Идеал оҕостор киниэтэ: "Уһулунчу үчүтэй кини дьизэ суох, бэйэбэр эрэ эрэнибим" дьизэ санааны туһунан, ол эрэн аатын холлобур оҕостор.

Улааабытиг кытан ордубут бийт дьизэ. Бу кэмгэ Чурапчыбытыгар

буолар тэрээһиннэргэ кытыһыһа дуо?

Биллэн турар, бу кэмгэргэ буолбут дьаһалларга барытыгар режиссер быйылынан быйытчы кыттыһыны ыла сылдьабын. Холлобур, манна ыттыһылы-быт "Боотурдар оонньууларын" үөрүүнэх айылыһытыгар, республикатаары Духуобунас форумун инни-кээри улуустут ыччатыгар аналлаах "Кини киниэтэ" төгүрүк оҕустата ода.

Уларын собулээтиг дуо?

Бэйэм оскуолага үөрэнэ сылдьы-ахпыттан талаһар эйгэм, идэбэр сана-ам сэггэр буолан үлэбин олус дьизэ собулүүбүн. Бу сүрүн үлэм таһынан САНГОРОДОВ аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар драмкуруһуок сылай-ахтыһынан кырбим. Бу кэмгэргэ дьа-рыктаныан баарлаах оҕолору сүүмэр-дин сылдьабын.

Семен, кыһас кэстэтибит иһин махтанабын. Иннигитин үлэбэр урдук ситиһимэри, өрө дабайыһа-ры баарыбын!

Кэра көстүү

ТУГУ ТАҢНАБЫТ, ХАЙДАХ ОҢОСТОБУТ?

Быйылы дьыл муодага улахан уларыйыһылар кырбэттэр. Билигин даһаны, кыһын даһаны, эдэр кыргыттар, эбэбит сундуугуттан кини эдэр эдэрнээри быһааччыла-рын кэтэнтин, оно барсар муодунан аксесуар иһи-нэн "бөтөрүгүтэр" барда-хыгына саамай стильнэй "ол кыһа сулуһа" буолар-пыт саарбаар суох.

Сырдык сирэй уонна араас дьуһун хараҥа оте-ноктара, "винтаж" стиль, сиздэрэй оһуордаах ми-ни-быһааччылар, кардиган-нар, искусственной түүттан оҥоһуллубут салиэччи-тэр, онук түүттан сары-ах пальтолар, толор кыр-галлар (браслеттар, брош-

тар, курдар ода), кып-кы-ра кэмэйдэх "клатч" су-умкалар, дьоро кыһалар-кэтэргэ шифонган быһа-аччылар уонна дьуһуһа-лар, эр дьон көстүүмнэ-р майгыһылар дахтар сэкиһиһа, 70-с сылар-даахха муодага кырбэт таһастар билигин саамай муодунан буолбуттар.

Оттон махия туһунан кыһастык аһаһаахха, бил-лэн турар, кыһа кыһааска-ны сымалыт, сымалы кы-ламан иһиллэһит кыр-гыттар дьонго улаханньк себүлээһэттэр, кыһа ай-ылда тугу биэрбитинэн сылдьаар ордук. Ол эрэн айылы биэрбитин кыратык дьиринтэн, бөлөһтөн би-эрдэххэ туох да омунта

суох. Холлобур, быйыл ха-рах кыһааскаһыһа үөһэ биһигитин араас теннэри-нэн, подвидкаан сотон ба-ран, хараххыт аһаһаа от-тун тыһыһаахыт ордук. Хараххытын хараҥа дьуһунунан хойуу соһу-тук тупсарар буоллааххыт, уоскутун дьуһунэ суох по-маданан соттун. Оттон уос-кутун чадыһай дьуһунэ-этэххитинэ, хараххытын теннэбэһкэ кыратык кы-лааһыһытын туһулаан ба-эрин.

Онон ханна да сыр-гыттарыл бэйэриһин көрүт, барсар таһаһы таһа-си-мэнэ, үөрө-көтө сиртэхтик сылдьын!

Балаһаны бөлөһтөтэ Наталья ПУХОВА.

ЭДЭР ЫЧЧАТ УОННА ДУХУОБУНАС

Төгүрүк остуол

Балажан ыйын бүтэник күннэрингэр республикабытыгар улахан суолталаах "Саха сирин сайдыытыгар общество духуобунай потенциалы" дьон духуобунас боппуруостарыгар аналлаах форум буолан ааста. Билиэн турар, бу сүдү тэрээһинтэн эдэр ыччат эмээ туора турбата. Билиэхэ аналлаах төгүрүк остуоллар, араас кэпсэтиннэр ыстылыһылар, тэрээһин түмүгүнэн республикабыт ыччатын бүтүүнүгэр туһайылар быһаарыһылар ыһылыһылар. Онон улууспут ыччатын болжомтотугар аһаҕас кэпсэтин быһылыгынан ыстылыһыт төгүрүк остуол туһунан "Эдэр саас" хаһыат корреспонденттары суруйууларын таһаарыбыт.

Ыччаттааччылар:
Гаврил Семенов – СР Ыччат дьыалатыгар уонна спорту ми-
нистрин солбуйааччы;
Проконий Вубякин – Эдэр суруналыыстар кулуттары
председателя;
Василий Амбросьев – РФ Ыччатын парламенын вице-спе-
кер;
Савва Михайлов – СР Ыччатын парламенын председатели
солбуйааччы;
Ньургун Григорьев – СР Ыччатын парламенын чылыһа;
Николай Макаров – "Ханталас улууһа" МТ дьаһалтатын ыч-
чат дьыалатын салайааччы;
Ули Сергучева – Күннэй-компазитор;
Андрей Неустроев – "Фрозен-Ист" рок-бөлөх салайааччыта,
Николай Алексеев – общественник, "Түмэн" ыччат
түмүүтүн акс-президенти;
Михаил Данилов – эдэр уустар быыстапкаларын тэрийэччи;
Александра Попова, Гаврил Андросов – эдэр суруйааччылар.

Балажан ыйын 15 күнүгэр "Эдэр саас" хаһыат уонна "Тыл кыһата" эдэр суруйааччылар түмүүлэрэ республика-
катааҕы Духуобунас фору-
мун көрсө айар ыччат уонна
духуобунас эйгэтигэр
сыһыаннаах эдэр дьону мун-
һан, төгүрүк остуол ыһтан,
санаа астаһыһытын тэрий-
дилэр.

Манна ыччат духуобунас-
ка сыһыанын, оролору, эдэр
дьону духуобунас сыаннаста-
рылар иити, ыччакка духуо-
бунас өйдөбүлүн сыһыарыы
туһунан кэпсэтибит, айар
ыччат духуобунай сайдыы
туһунан санааларын иитти-
бит. Төгүрүк остуол
түмүгүнэн Саха сирин ыч-
чаттарыгар ыһырыы ыһы-
ныбыт.

Н.И.Харлампьева: Бу
төгүрүк остуолу "Тыл
кыһата" эдэр суруйааччылар
түмүүлэрэ уонна "Эдэр са-
ас" хаһыат көзүлээһиннэри-
нэн ыһтабыт. Бу ыһылылар
республикатааҕы форум Са-
ха сирин норуоттара туох ту-
ла сомороһоллорун
көрдөрөр, сайдыыбыт сарты-
тын арылар идеялаах.

Духуобунас дьон туугу?
Сорохтор ону итэҕэлгэ эрэ
сыһыаран көрөллөр. Духуо-
бунас дьон-уруккуну-хой-
уккуну сөпкө өйдөөһүн, ба-
рытыгар сирдээхтик
сыһыаннаһы. Ыччат чизэ,
суобас, норуоту эрэ туугу
өйдөбүлүрүн хайдах ыһы-
нары, итиннэ эрэ туугу
хайдах үлэлиэхтээхтэти?
Араас эйгэ бөрөстөбүтүлэр-
э баарыт. Бэйэбит
көлүөнүгүт ороолун хайдах
сыанналыыгыт? Духуобунай
сыаннастар кэлэр көлүөнэ
хайдах бөрүлүк тустаахтар-
ый?

С.Михайлов: Духуобу-
наһы үгүстөр итэҕэл, культу-
ра, искусство дьон
өйдүүллэр. Духуобунас дьон
тыһынан норуот бэйэтин хай-
дах санааларын быһаарыахха
сөп. "ВКонтакте" сайтка ыч-
чаты бутуйар тохололоох
араас бөлөхтөр, баалара
күннэ дьиксиннэрэр. Онон
духуобунас, культура боппу-

руостарын күүскэ туруу-
руоһун. Мунуахха кэпсэтэр
тема барыта-тыа хаһаайыс-
тыбата, ыстык, отук ода.
туһунан буолар. Духуобунас-
ка болжомто бүтэһик эрэ
ууруллар. Билигин хайдах
ыччаттаахпыт да, онук кэ-
киллээхпит.

У.Сергучева: Билигин
билиһи ылар информация-
быт барыта арбааттан кэлэр.
Ону ыһынан, бэйэбитигэр
иһэринэн үтүктэ сатыыбыт.
Духуобунай иитиһит онон
саҕаланар. Оттон билиһи, бас-
татап турар, тулалыр эйгэ-
битин байытыах, туһарыах
тустаахпыт. Духуобунас ыч-
чакка туугу аҕалары дьон
чопчу боппуруоһу сатаан ту-
руоруохтаахпыт. Холобур,
материальнай сыаннаһы ба-
ры өйдүүбүт. Оттон духуобу-
най сыаннаһы мээхэ тус бэйэ-
бөр туугу аҕалары дьон боппу-
руоһу ыччакка бэйэбит ты-
на чопчу туруоруохтаахпыт.
Ону өйдөтөр үлэ ыһылы-
ахтаах.

Н.И.Харлампьева: Эстра-
даны ыһан көрөр буолаахха,
кумидар арбааттан кэлэл-
лэр. Саха эстрадата туохха
утуйарый? Таһаал туһунан,
ыраахха, үтүгөрү ыһыар бу-
луохтаах. Маассабай культу-
раны сахатыта сатаан бэйэр
тардыы суола баар. Үйэлээҕи
айаһан баҕарар ыччат духуо-

бунаска түнүннүүтэ табыл-
лар. Итиннэ билиһи биһир
сүрүннээх буолуохтаахпыт.

У.Сергучева: Маассабай
культура ыччакка өтөн ии-
ригэ ордук эстрада нөүгө
барар. Билиһи ким баҕалаах
ыллыр, ырыа суруйар, ин-
тернеккэ блог арылар кыах-
таах. Онон туох да хаачыах
суох. Эп баҕалаах уонна кы-
ахтаах буолуун да, ону тоһо
баҕарар ситиһэр, биллэр-
көстөр кыахтаахпыт. Мээһэ
анар ыһырытыһынан ыһаа-
баҕа, туох эрэ дьайыһылар
оноруохтаахпыт. Телевиде-
ниэр, радиога туох эрэ хаачы-
ах баара буоллар, букатын
атын хартыһына буолуо эла.
Сорох ырыа үйэтэ суох.
Ырыаһыт дьонго биллэр,
холобур буолар кичи. Онон
тууга-хаһаа сыһыарган
саҕалаан, саҕаһы-иһиһи ба-
рытын ситиһиһи үөрөннөхтэ-
эхпит, обществога мээһэти-

Сүбөһиттэр:
В.Е.Васильев-Харысхал-
суруйааччы, СР Духуобу-
наһын академиятын академи-
га, О.Г.Сидоров-Духуобунас
академиятын академига,
"Иили" сурунаал редактора,
О.М.Харайбатова-СР Кулуту-
рага, духуобунай сайдыыга
министрствотын духуобунас
сайдыы боппуруостарыгар де-
партаменын салайааччыта,
Л.П.Шамасова-"Айыы кыһата"
оскуола директора.

Н.Алексеев: Ыччат дьа-
рыктаах буолуохтаах. Өбүгэ-
лэригэр төрүт дьарыктарыгар
сыһыахтаах. Улуустарга уу-
стары дьарыктыыр кэппэр
наадалар. Эр дьону, уолатта-
ры булка-аска, уһаһыага
сыһыарыахтаахпыт. Билиһэ
хэ биһир идея баар-Боотур
үрүһүн сөргүтүү. Барытын
да буолбатар, сорох элемен-
тарин сөргүтүн, идеолитичес-

Ыһааччы: Саха сирин су-
руйааччыларын солбуйа пре-
седателэ, Духуобунас акаде-
миятын академига, "Саха сир-
э" хаһыат кылабынай ре-
дактора, народнай суруйаач-
чы Наталья Ивановна Хар-
лампьева

көрөбүн.
Биһир өр эһэр: урут саха
этим, нуучка буолан хаал-
лым, сотору кытай буолуом
диһир. Ити үөрэгэр тыһын
эһэр. Сорох үөрэннөхтөрү-
бит дьопуон буолуохтары
баҕараллар. Аан дьонду элбэх
омук баар буолан кэра. Госу-
дарство ыччакка тоһо
болжомто уулар? Саха лите-
ратураһыгар норуоттут ду-
хуобунай күүһэ-күдэһэ иһэн
сыһыар. "Аһар Саха сирэ"
дьон хампааньыны тэниги-
эххэ, оролор саха суруйаач-
чыларын ааҕаларын си-
тиһиһхэ дьон ыһыарыһы.

Н.И.Харлампьева: Мар-
гиналар туһарынан кэпсэ-
тибит эрэри, нуучка ты-
ла-иһиһе кыһаһыт буола-
рын умкуо суохтаахпыт. Ну-
уччалыы үчүгэйдик сангарар
кичи ситиһиһилэр үйэтэ
кэлэр. Аны сахалыы кичи
хайаан да наада. Иһиһи тыһы-
нан тэниһэн сангарыһы-кыал-
лар дьыала.

Маргиналы уонна тыа
орлун ыһан көрүөххэ. Мар-
гинала бастаан сыгыһы-хотуу,
ордук ситиһиһилэх буолуо.
Ол эрэн, норуотун тирээ су-
ох буолууһуна, саха ураты-
тын, өйдөбүлүн билбэт кичи
салтыы сайдыбат. Маргинал
дьон байытын омууттан тэй-
бит, атын культураны
интэрессит кичи. Үөһүү бу-
олбатах. Кинилэри бэйэбитиг-
эр тардан, сахатыһыах ту-
стаахпыт. Аһаһы туһунан
Хайдах араарабыт? Леди
Муус дуу, "Дьыһан Дархан"
дуу? Дьоннээх литература
эрэ үйэлэргэ хаалар. Үйэлэ-
эх, дьоннээх критерийдэр
сип биһир бааллар. Сүрдээх
элбэх үлэ наада.

Ыччат министрствотын
кытта уруккутан үлэ-
лэнэбит. Эдэр суруйааччы-
лар сүбө мунуаһыларын ыһы-
лыһыт. Бары айар ыччаты
түмэн, ассоциацията тэ-
риһэн.

Билиһи национальнай
идеяһыт туугу? Билиһи идея-
быт судургу-омук быһыы-
тыһан тыһынаах хаалыы. Ду-
хуобунай өтүгүн тыһынаах
хаалыы. Норуот итэҕалин,
чөл туругун сүтэрбэккэ, кэ-
лэр үйгэ тиэрдиэхтээхпит.
Норуот тыһынаах хааларын,
ис күүһүн, итэҕалин туһугар
үлэлиэхтээхпит.

Г.АНДРОСОВ,
А.ВАСИЛЬЕВА,
И.ВОДРУТ,
В.ФЕДОТОВА,
Н.САМСОНОВА

ТУОЛБАТАХ ЫРАЛАР...

					①	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Бу кун – историја

ААН ДОЙДУТААҒЫ
КЫРЛҢАБАСТАР КҮННЭРЭ

1990 сэлт ахсылнаы: 14 хүнүүгээр ООН Генералнай Ассамблеята алсынны 1 хүнүн Аан дойдну урдунэн Кырдыагастар хүннэринэн биллэрбитэ. Онон бу даата бастааһынан Европэ, онтон Америкара, онтон 90-с сыллар бүтүүдэритэр Россияда бализтанэр буолбута.

ААН ДОЙДУТААБЫ МУЗЫКА КҮНЭ

1975-сын алтынны 1 күнүгэр ЮНЕСКО быһарылытынан Аан дойдутаары Музыка күнүнэн билгэриллибитэ. Бу бөлүс күнү тэрийэччилэргээн биридэстэринэн биллэр композитор Дмитрий Шостакович буолар.

**АЗЕРБАЙДЖАНГА ПРОКУРАТУРА
ҮЙЭНГЭТЭРИН КҮНЭ**

Алтыншы 1 күнүзгә Азербайжан республикасы прокуратура үлһиттәрә профессиональнәй быраһыншыктарын беләттиһәр.

АРМЕНИЯБА УЧУУТАЛ КҮНЭ

Арменияда Утуутал күнө алтынны бастагы субуотатылар балимэнэр. Онон бытыл орубуна алтынны 1 күнүгэр түбөнэр эбит.

КЫТАЙ НАРОДНАЙ
РЕСПУБЛИКАТЫН
БЫРААҢЫННЫҢ

Кытайга алтынны 1 күнүгө Кытай народнай республиката төрүттээминин үбүрүлүүгө бөлүштүрүлөт.

ЯПОНИЯҒА - САКЭКУНЭ

Бу күн Японияда дьошшуонлар утахтара-
сакэиүдэ. Бу күн дьошшуонлар "Кампай" дии-
дди үөрээллэрин-көтөллөрүн көрүүсүз сөп.
"Кампай" дигэн тылы (нууччалыгыга "пей до
дда") кинилэр бастакы тост кэнииттэн хайбан
да этэлдэр.

**КИПР РЕСПУБЛИКАТЫГАР ТУТУЛУГА
СУОХ БУЛУУ КҮНЭ**

1960 снылаахха Кыпр ор куутуллубут бо-
схоннуутун ылан, тутулуга суох республи-
ка буолубта. Олохтохторо бу бырааһын-
ык бийити Кыаһы күнүн бэлэтирбиллэр
тэтиэх.

НИТЕРИЯ ТУТУЛУГА СУОХ
БҮОДУУТУН КҮНЭ

Эмнэ 1960 сүүлээхжэ алтынны 1 күнүтэр
Нигерия Великобританияттан бөхсөлөөн
тугуйда суох буюмбуга.

Ону тэгнэ араас сүүлцарга бу күн Ригард Харрис, Нина Усатова, Чулпан Хаматова, Лев Гумилев, Олег Ефремов, Уильям Боинг, Кондратий Рылеев, Сергей Аксаков тэрэбүтэр.

Если я умру раньше времени,
Пусть меня унесут белы лебеди.
Далеко, далеко, в край невозможный,
Высоко, высоко, в небо светлое...

Ингнбор "Поэзи меня с собой" дээн аатнаах кырачаан хоёон кинигата сьатар. Таһыгар олус кыраһыабай эдэр дыахтар хаартыската уюна көмүс сабирдагынын көмүллүбүт күһүнтү аллен көстөр. Кинигэ аатын көрөөт да, олус истигьтылардаах Алла Путаева кылыыр ырыатын салгыа бээрэди Бу – Татьяна Снежина суруйбут ырыата. Хайдах курдук үчүтэй матыһытаады, тыллардаады?!

Бу хоёон хөмүүрүнэгтун зах-
тахса, эдэр юфи суруйбуг аймны-
лара дви санаабат зыжкын. Оттон ки-
ни баара эрэ 20-төн тахсан барап бу
кун сириттан жүрөмилэ. Ол курдук,
хоёонноро дигэл ил хоёоннохтор,
шилсөсөхэйлэл дэ дүххэ сөл

Таня Снежина элбэх адэр киһи курдук олоҕо тэрдэһиһэтигэр, сайдар, айар-тутар бари саналлаах аудио-кассетала үһүлүбүт ырыаларын ил-

дэ
пирхидгэр Москва куоракка Камчат-
каттан көһөн кэлбита. Кини ол кассе-
таны Сергей Бугаев диян сана тахсан
эрэр музыкаллыи продюсер студия-
тыгар бэрибита. Бу эдэр күүн арыыах
кэмнээн күүн тапталлаарынан,
сүрөдн анарынан буолбута. Кэлиннэ,
документар ортолоругар Сергей Тяня
ырыаларын хайдах бастаан илтиби-
тин, сөтөн байыта да биһэтиээн ол
кассетаны массынанытылар таһааран
жолдун илдьэ сылдьан истэрин көм-
сүрү. Үлэ күүстүү оруллубута, ырыа-
лар суруллан барыбыттар, "Музы-
кант" диян ырыата сүрэхтэмнэ, бас-
такы интервьюлар, истээччилэри кы-
тары көрсүһүүлэр, конкурстарга кы-
айыылар, дохсун ытыс тыастара. Би-
ир интервьюго Сергей Бугаев этэн ту-
рардаах: "В наших планах нет созда-
ния поп-дивы, это бы в коей мере не
коммерческий проект. Мы хотим, что-
бы Тяняны песни просто удержали,
чтобы у нее появились свои аудито-
ры". Кырдых, күүн ырыалара олус
ихтинээр, ис сүрөхтэн тахсыбыт дьын
көйүлүөх тылардаахтар. Хомойуох
инин, аныгы үйгэр күүн курдук ай-
ылбаттан талааннаах ырыаһыттар
арыыахтар, көм харчылаах, туту
рытын ырыа огорон-
таһаарыах айылаахтар.

Сотору кэмнээн Сер-
гей Бугаев Тяняныга тап-
талыгар билиээн ыал буо-
ларга быһаарымыттарга.
Урууларын балаан ыйын
13 күнүгэр анаабыттар.
1995 сыл атырдьах ыйын
15 күнүгэр "Европа+" ра-
дио долгуннарыгар Бугаев
уонна Симекина дооллорун
холбуур дьоро күннарын
туһунан билэрибиттэра.

АРЫЛЫҢА

Психолог субэтно

-Өрбүл да күннэ ороно
уһууаан режимин ту-
туһуннарыт.

-Орр адаптацията олус
ыараханык асар түтэи-
гэр, психологтан сүбөлэлт.

**БАСТАКЫ КУРС
УСТУДЬУОННАРЫҒАР**

Оскуола кээнниттэн үөрэхсэ киирбит оро араас ыарахаттары көрсөр. Биллэн туар, бастакы кээгэ оолор ордук ыарыҕаталлар.

Адаптацияны чыңдоо-
тук афарынарга маани
сүйөтүн түтүлүг.

1. Бастаан туран, оркула үзүрүн систематытан лекция систематыгар көһөрүлгөн. Онон лекция көмүгүр бөриллэр кытас сиппаланы туванан, туран хаамысталаан, харахытын, климаттын сынналыт.

2. Тулуйан олорорго түргэнник суруйарга даярылганыг. Хара мангтайгыттан лекцияра хойугаа-бакка, ыһылтыбакка-тофуллубакка, преподавател тулу этэрин болорноо истиг.

3. Бииргэ үерэнэ
оҕолорутун кытары үчүтэ
сыһыанэ үөскэтин
Толубаһа билсигэн, би-
иргэ библиотекалара, ара-
ас д'аһаллара көхтөөхтү-
кэтиг, сыһыанэ.

4. Төрөөбүт дийэттэн арахсыы, бэллэн турар, ыарахан. Эһиги улахан олох суолттар бастагы харчыныгыт буолар. Хас биирдэи киһи маанык ис тургуу ааһар. Куттаамакка тулуйуохха, аһардыахха наада.

5. Наадмалаах дэону снрой кэрэн биллэх тустанххыт: Холбоур, байгирт факкультеттэ дэуаны, дэуанг үзүнхитгэрэн, преподавателлэри уонна кураторгытын кытары үчүгэй сыһыаны олохтоог, кинилэргэ ыгыктабыллаахтыг сыһыаннаһан. Кинилэр элэи үүрэхтэх дэон буолан тахсаргытгар тирэх куус-көмө буолаллар.

6. Барахан кэмнэтигээр
аравч ёксалдах бидаар
ныслары огорорго тигэй
нээс. Барытын үчүтэйд
толкуйдаан, ырангалаан
көрүү, сэтгөөх сулуу талар
га кыһаллыг.

7. Хашуук да хэмтэ
жизини "Ыччат социаль-
най-психологическай
өйбүдүнү жинин" психо-
логтар, специалистар
өйүүргө, кемелдөргө ба-
ламзын умнуман. Билжэ
вадырыкыт. Чурагач
нэжиллэгэ, "Айылга"
КСК тел: 8914-100-34-21

Бичат социальный
психологический отбуклү
жипини Чугачгытаар
филсальни психологгар